

Forfatter: Drachmann, Holger

Titel: ET AFTENBILLEDE

Citation: Drachmann, Holger: "ET AFTENBILLEDE", i Drachmann, Holger: *Samlede poetiske Skrifter*, 1906-1909, s. 353. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/text/adl-texts-drachmann01-shoot-workid88549.pdf> (tilgået 18. april 2024)

Anvendt udgave: Samlede poetiske Skrifter

ET AFTENBILLEDE

Soll Spott und Hohn getragen sein,
Trag' ich allein den Hohn;
Ich kenn' ihn wohl, er kennt mich wohl
Und Gott weiss auch davon.

Goethe.

Se Solen synker. Vildt i Luften runger
Et samlet Kor af Kæmpebyens Stemmer.
Som første Bas dit Øre dumpt fornemmer
St. Paul-Kolossens dybe Klokkeklang;
Saa kommer Lyd fra tusind andre Tunger,
Profane, hellige; en Aftensang,
Der stiger fra det arbejdsstrætte Bryst
Med Bøn om Hvile, Kalden paa en Trøst,
Som varer ved saa længe Natten blunder,
Som flygter skræmt, naar imod Dag det stunder.
354 Her risler Floden, her er Themsens Løb.
Og Kæmpebyen hælder sig derover,
Og glemmer Dagens Raab om Salg og Køb,
Og spejler i de luegyldne Vover
Det hele Ansigt fra St. Paul til Tower.
Som Flodens Vande saa er Byen selv,
Det brede Ansigt luegyldent skinner;
Refleksen glider fra den blanke Elv
Og sminker med Karmin de runkne Kinder.
St. Paul-Kolossens puritanske Træk,
Rundhovedet med den raserte Pande,
Og Tower, Skurkefjæset, sort som Blæk,
Forklares, hæves af de gyldne Vande.
Der er ej noget Pakhus, tørt at se,
Afstumpet lig Kontorfysiognomet,
Som ej i Gyldenglansen synes le
Ad de "Værdier", som er nedlagt i'et.
Der er ej nogen Skorsten, nogen Bygning
Fra Kælderhalsen op til Tagets Rygning,
Ej noget Skib, ej nogen Baad paa Floden,
Ej nogen Bro, fra Rækværk ned til Foden,
Som ej har faaet Part i Gyldenskæret,
Og synes nu, hvad det har aldrig været.

Saa sluktes Solen. Som en Skygge gled
Det koldt og graablegt over Billedfladen.
Og over Broen, langs med Bolværksgaden
I Zigzag, Paralleler, op og ned
Det springer frem som Gnister fra en Esse.
Nu tændtes Gassen! Aften vil jeg presse
I magistratisk Iver frem og raabe:
Af Vejen Solglans, Driver, Drømme-Taabe! -
Og Magistratens Lysning Sejer vinder,
Og Natten er der; Gyldenglansen svinder.

Og Floden risler, risler langsomt hen.
Domkirkekuplen taber sig i Taager,
Hvert Pakhus punktligt over Skatten vaager,
Og Tower har sit Skurkefjæs igen.
Det blanke Vandspejl blegner mat og falmer,
Og Skorstensrøg og Damp, som tæt og kvalm er,
Udsletter snart det sidste Skønhedsspor.

Hist svinder Baaden, som saa hastigt fo'r,
355 - Flodpolitiet er just ingen Sinke -
Her skyder frem med raske Aaretag
En Gig, hvis Kølvandsstriber dæmpet blinke,
Imens dens Mandskab, unge Herrers Lag,
Til Opsangstakt haandterer Aarens Skovle
Og længes hjem til Klubbens tændte Bowle;
Her svajer Bøjer, rundt og rundt igen,
Her ligger Skibe, Side tæt om Side,
Her risler Floden sejgt, ustandset hen
Mod Havet, mod det evigt, evigt vide.

Og Taagedampen svinder langsomt ind;
Frem stiller Natten sine Væverstole,
Og flinke Stjerner slaar med flittig Spole,
Traad efter Traad, det fine, lyse Spind.
De blege Væversker, huldsaligt trøstende
Hver ærlig Arbejdsmand her i det lave,
Nedsender tusind Smil som Flidens Gave,
Men skotter sky og sagte hovedrystende
Til alle disse ivrigt vimse Lygter,
Som Magistratens Hverv geskæftigt røgter.

Og hist hvor Dyndet har sin Stabelplads,
Hvor Himlens Lys saa lidt som Jordens Gas
Kan trænge ned for høje Pakhusmure,
I en Kanal, hvor lyssky Rotter lure
Begærligt paa det Slumptræf, Mørket skænker,
Hvor Slamkloaken sine Draaber stænker
Og parfumerer Luften rundt omkring,
Dér ligger, fastgjort ved en Bøjes Ring,
En Lægter, en af Flodens flade Pramme.
I Mudret ligger blødt den hule Stamme;
Bundboblen op ad Siden sagte klukker,
Og paa sit Leje Lægteren sig vugger,
Og hviler ud fra Dagens haarde Slid.
Foraset, som en Slider kun kan være,
Den rokker automatisk hid og did,
Og søger for sin Krop af Træ og Tjære
Det Sted, hvor Sengen har de bedste Fjære.
356 Der er ej Folk om Bord i Lægtren. Jo;
Hvis Du forsigtigt nærmer dig med Lytten,
Saa kan Du høre Stemmer fra Kahytten.
Dernede sidder Fa'er og Datter; to
Flodmennesker, hvem Livets Strømme rev
Bort fra hinanden, til de samlet blev
I Aften netop, her ved Bolværkssiden. -
Nu gør de op den Bog, som kaldes: Tiden.

Iklædt en Kofte, som Pijækkert hedder,
Korslagte Arme over Bordet, sidder
Den gamle bøjet frem mod Tællepraasen,
Der stikker op sin Glød bag Sukkerdaasen
Og drypper ned sin Talg paa Dugens Krummer.
Der var nok ingen Appetit i Aften;
Saa godt som urørt kan Du finde Bordet,
Selv Øllet ta'er i Kruset sig en Slummer
Og sovende det taber Duften, Kraften.
Dog, Øllet skal ej heller have Ordet;
Hvad her skal siges, trænger til Ædruelighed,
Her bliver Letsind Løgn, en Rus Umulighed.

"O Mary, disse Haar er bleven graa
Og rynket Kinden, siden Du gik bort;
Hver Gang jeg her i Spejlet selv mig saa,
Da saa jeg, hvor den bitre Skam og Tort
Skar sine Furer dybt mig ind i Sjælen

Og huled daglig paa min Livsgrund fort
Som Tidevandet huler Bolværkspælen.
Pramstikkerne og Lægteskipper Flokken,
Hver Usselryg fra Værftet eller Dokken,
De trak paa Skuldrene og ynked mig
Og fandt en billig Tidsfordriv, især i
At spørge: Hvordan lever *Lady Mary*? -
Jeg holdt mig tappert, aldrig klynked jeg,
Og aldrig gav jeg Gensvar dem tilbage,
Jeg sled de sure, arbejdstunge Dage,
Jeg bad en sindig Bøn hver Aftenstund
Og lovede mig selv med Haand og Mund,
Naar angerfuld Du atter vendte hjem,
At tage mod dig her med aabne Arme
Og ikke lade Vreden buse frem
Og ikke slaa dig i min første Harm. -
357 Jeg ventede. Der gik Maaneder, et Aar.
Kun den, som selv har prøvet det, forstaar,
Hvad saadan evig Venten ret vil sige,
Hvor disse lange Timer sejt sig snige,
Og hvor den bløde Hjertegrund bli'er haard.
Da gik jeg op til Manden, som er Præst ved
Det Bods og Bedringshjem her ovre, næst ved
Den nye Bro, hvor unge Piger føres
Paa skikkelige Veje strengt tilbage,
Og hvor der Psalmer kun og Arbejd' høres.
For denne Mand udøste jeg min Klage;
Han skrev dit Navn ned i en Protokol
Og sagde, at saa snart Du kom igen,
Saa skulde - maatte Herren det behage -
Du sikkert frelses under hans Kontrol.
Jeg skød en Fempundsnote til ham hen
Og gik med Tak, - og fandt dig Dagen efter.

Jeg ventede, til Du atter kom til Kræfter;
Du véd, jeg skændte ej, jeg slog dig ikke,
Jeg gav dig Mad at spise, Øl at drikke,
Og Køjen hist, hvori Du kunde ligge.
Du spiste lidt, og talte endnu mindre.
Hver Gang jeg spurgte, stirred Du kun paa mig
Og mumled: Jeg kan ingen Ting erindre!
Du trykked dig, Du dukked dig. Naa naa, jeg
Forstaar jo nok, at Skammen lukker Munden
Og at man tier med, hvad man i Grunden
Helst ønsked evigt glemt, og aldrig sket.
Men husk dog, Mary, at jeg er din Fa'er,
Mod Gud og mig har Du dig haardt forset;
Gud skylder Regnskab Du, og mig et Svar:
Sig mig da, hvor Du var, og Navnet paa
Den Skurk, som lokked dig og lod dig gaa!"

Bleg, sammensunken; Haaret løst fra Panden
Nedflydende som sorte Sørgeflor
Om Halsen og den barnligt runde Skulder;
Et tærnet Shawl, hvori der Hul ved Hul er,
Om Barmen slynget; hvide, smalle Hænder,
Som støtter under Hagen; dybe, dunkle,
Livstrætte Øjne, hvori Tungsind tænder
En glimtvis Brand, hvis Gnister dæmpet funkle -
358 Saaledes sidder hun, den gamles Datter,
En Støtte, uden Graad og uden Latter,
Som ingen Trusler, ingen Kærtegn fatter,
Et Billed, skaaret med en Kunstners Kniv
I Vokset herligt ud - men uden Liv.
Dog jo, med et saa flammer Livet op.
Just ved de Ord, hvormed den gamle ender,

Et Lynblik over Bordet hun ham sender,
Og, langsomt sænkende de hvide Hænder,
Hun retter Brystet, Hovedet i Vejret,
Og oprejst staar den slanke Pige krop,
Tungtaandende, af Dødens Kval fortæret.

"Hvis ej mit Liv var i sin sidste Stund,
Jeg skulde ikke talt. Hvis ej din Mund
Fornærmeligt med Haansord skældte *ham*,
Jeg skulde intet, intet have svart. -
Du kunde dig og mig for dette spart,
Du kunde ladet mig og al min Skam
Forsvinde paa sin sidste, store Fart
Foruden dette Regnskab for min Brøde!
Du kunde ladet dette sidste Møde
Henløbe stille som den tavse Flod.
Jeg skulde takket dig, thi Du forstod
Da, at der gives saadan store Kvaler,
Hvorom kun Livets sidste Regnskab taler -
Alt, hvad Du sagde om din Datters Skam,
Om Bod og Bedring, har jeg næppe hørt,
Men da Du Talen hen paa *ham* fik ført,
Og da Du nævned med et Haansord *ham*,
Saa skal jeg tale, tale som det stiger
Herop, derinde fra, op imod Randen
Af Floden i mit Hjerte, tale, siger
Jeg dig, som om det var en ganske anden
End mig, end Mary, der nu aabned Munden,
Thi ak, for Mary er hvert Ord forsvunden.

Jeg tror at Livet, det Vorherre gav
Os som vort bedste Eje, o jeg tror,
At denne Gave paa en Fejl beror.
Det skulde vist begynde med vor Grav.
Vi skulde ligge ganske stille, gemt
Dybt i den bløde Jord, af alle glemt
359 Undtagen af en eneste, af *ham*.
Det Liv, vi lever nu, det tager slemt
Og haardt og skaanselløst paa dem, der fødes.
Slet ingen skulde fødes som et Lam,
Men som en Tiger og som Bjørne alle;
Saa kunde Tiger over Tiger falde,
Og Lige stedse kun med Lige mødes. -

Jeg tror at Livet, dette travle Liv,
Blev til kun for den daglig travle Flid;
For Tømmermandens Økse, Bødkrens Kniv;
For Købmandsherren med sit Skib paa Vandet,
Der haster fremad, spilder ingen Tid;
For Bonden, som bag Ploven gaar paa Landet,
Og tæller hvert et Korn, som ud han saar. -
For alle disse Mennesker, forstaar
Min stakkels Kundskab, blev vort Liv nok skabt.
De holder ogsaa ud, gi'er aldrig tabt;
Det bedste, de kan tænke dem i Eje,
Det ligger for dem jo langs Livets Veje.

Men dem, - de er kun faa, saa vidt jeg véd -
Der søger her i Livet Kærlighed
Og kun det ene, intet, intet andet,
For dem er Livets Skænk med Malurt blandet;
Som Betler gaar de rundt fra Dør til Dør,
Og ingen Steds faar deres Bøn Gehør,
Og finder de en Gang et venligt Hjerte,
Da først begynder deres store Smerte,
Da først forstaar de, hvordan Livet tynger
Paa dem, som ene sig til Hjertet klynger

Og lader hvert et andet Fodfæst fare;
Da føler de dem ret som husvild Skare,
Forstødt, belastet med en svær Forbandelse;
Thi aldrig parres Dannelse med Dannelse,
Og Elskovstrang med Trang, og Stand med Stand,
Og Trofasthed med Trofasthed, og Mand
Med Kvinde saadan, som det skulde være.
De vaagner op. Ved deres Hovedgærde
De finder Livets kolde, kloge Lære.
Den ser paa dem med sine skæve Blikke,
Og isner dem, og jager dem herud
360 Fra Kærlighedens Solskin, Varmen, Hyggen,
Omfavnelsernes Sødme, Hvilen, Lykken,
Paa Livets Veje ud i Regn og Slud; -
Saa kan de gaa igen omkring og tigge.

Ja, jeg har elsket og jeg elsker ham.
Men han var stor og klog og rig og skøn.
Og Mary sagde tidt sig selv i Løn
At hun var ringe, fattig, vidste kun at
Tilbede ham, og havde intet andet
End sine Arme, sine Kys, sin Mund at
Tilbyde ham for alt, hvad rigt han skænkede.
O tal ej om den Ære, som blev krænket!
Hvis Livet havde vore Strømme blandet
Mer ligeligt, hvis fælles mer' vi ejed
End vore Kærtegn, saa var Æren vejjet
Paa anden Vægt; hvis højt paa Livets Top
Vi begge stod, saa gik det lige op,
Og ingen ynkede den *stakkels* Pige,
Og ingen voved *Skurk* om ham at sige. -
Tal ej om Skam; den kender Elskov ikke.
Men nævner Smerte Du og Sorg og Kvaler
Og hule Kinder, taaretrætte Blikke:
Ja, det er Elskovs Navne. Dyrt betaler
Den svage Glæden, som den stærke skænkede;
Og finder hun sig atter nederst bænket
Ved Livets Tjenerbord blandt sine Lige,
Saa kan hun selv sig kalde: *stakkels* Pige!

Jeg gav mig hen til ham; jeg gav ham alt.
Og tusindfold har han mig det betalt;
Jeg leved, som jeg forhen kun i Drømme
Har tænkt det muligt. Hen ad blanke Strømme
Vi gled tilsammen. Ved hans Bryst jeg laa,
Og der var Smil og Solskin, hvor jeg saa',
Jeg lytted ængstligt til hans mindste Ord,
Hver Smule greb jeg fra den riges Bord;
Jeg nød, jeg svælged. O mit Hjerte presser
Sig sammen til et Skrig, naar alt jeg mindes;
Af Taarer mine svulne Øjne blindes.
Jeg véd, jeg tør ej tænke mig tilbage
I Lykkens Solskin og de rige Dage,
Og dog bestandig jeg min Sjæl belæsser
361 Med Mindets Byrde. Voldsomt Vægten knuger;
Jeg trykkes ned, hvor Nat og Døden ruger.

Der var en Kløft. Jeg saa' den fra Begyndelsen,
Men der var Blomster hængt ud over den;
Dog alt som Blomsterskjulet visned hen,
Saa vided Kløften sig. Var det Forsyndelsen
Og var det Straffen? Handled jeg ej ret?
Jeg véd det ej. Selv har jeg ham forladt;
Da Grunden vakled, gik jeg fra ham stille,
Jeg vilde ikke vente indtil brat
Den Styrtning kom, som *maatte* os adskille.

Nu véd jeg intet; véd kun, jeg er træt,
Saa træt, saa træt, og længes efter Hvile.
Til mig kan ingen Lykke længer smile,
Tilbage tør jeg ikke se, og frem -?
Dér staar jo kun dit Bods og Bedringshjem!
Jeg Bod og Bedring? og hvorfor? Nej, nej,
Saa vælger Mary sig sin egen Vej." -
Og Øjet stirrer i det tomme Rum;
Det bliver stort, det funkler og det brænder;
Og Shawlet fatter hun med sine Hænder,
Og medens Læben sluttes trodsig, stum,
De smalle, stærke Fingres Greb fortæller,
At en Beslutning taget er og gælder.

Den gamle har sig rejst; hans Stemme dirrer,
I Bordet slaar han, saa Tallerknen klirrer
Og Lyset vakler frygtsomt i sin Stage:
"Nej aldrig hørte jeg i mine Dage
Et Væv af Vanvid og af Trods som dette!
Du burde bedet, tryglet, men i Stedet
Du staar som den, der har at gaa i Rette
Med Ham i Himlen og med mig din Fa'er.
Slaa Øjet ned, tag Hænderne fra Klædet,
Paa Knæ med Dig, og ved den Gud, der bar
Ydmygt det Kors, som andre paa ham lagde,
Hvis ej Du tager alt hvad nys Du sagde
Tilbage, saa .....
....." Han staar med Armen hævet;
Og Mary? Som et Kid tilbagebæved
Hun med et kvalt, et angstafpresset Skrig;
Mod Trappen styrter hun, bleg som et Lig,
362 Og smidigt svinger Pigens slanke Krop
Ad Lugen lynsnart sig paa Dækket op.

Forvirret, maalløs tøver han ved Bordet,
Og fast paa Tungen klæber Tugtensordet.
Saa hører han en Støj, og Lyset griber
Han angst, og følger rystet op paa Dækket.
Han er alene. Nogle Bølgestriber
I brudte Ringe kredser rundt om Prammen.
Mod Lægtr ens Side Ringene er rækked';
Nu kastes de med svage Skvulp tilbage,
Og svinder hen i intet, flyder sammen;
Og Skvulpet, som har Nattens Genlyd vækket,
Dør hen som Vindens Suk, som Strømmens Klage,
Et Febergisp i Kæmpebyens Søvn.